

Buitenshuisproject

Handreiking voor gemeenten

Inleiding	4
Visuele weergave implementatie Buitenshuisproject	5
Verkennde fase	6
Vorbereidende fase	8
Uitvoerende fase	12

Het Buitenshuisproject

Het Buitenshuisproject richt zich op kinderen van ouders met psychische problemen (KOPP), kinderen van ouders met verslavingsproblemen (KOV) en kinderen van ouders met een (lichte) verstandelijke beperking (KOVB). Het doel is om het welbevinden van kinderen, die opgroeien in een gezin met een kwetsbaarheid, te verhogen door het reduceren van stress bij de kinderen via:

- Kinderopvang of buitenschoolse activiteiten voor tenminste twee jaar.
- Getrainde opvangmedewerkers.
- Getrainde linking pins die contact onderhouden met kind en ouder en samenwerking bevorderen tussen betrokken partijen rondom het gezin.

Het doel is dat de aanpak het welzijn van de kinderen vergroot en op de lange termijn voorkomt dat deze kinderen op latere leeftijd zelf (psychische) problemen gaan ontwikkelen.

Het Buitenshuisproject is daardoor een preventief aanbod.

De kern van het Buitenshuisproject is het aanbod van (minimaal) twee jaar kinderopvang, buitenschoolse opvang (BSO) of andere buitenshuis-activiteiten met kinderopvangmedewerkers die getraind zijn in traumasensitief werken voor deze kinderen uit een kwetsbaar gezin. Ook is er een getrainde linking pin beschikbaar die gedurende twee jaar regelmatig vinger aan de pols houdt bij kind, ouders, opvang en daarnaast contact onderhoudt met andere betrokkenen bij het gezin.

Sinds 2015 is het voor de gemeente verplicht zich in te zetten voor de organisatie van de jeugdzorg, om de vraag naar gespecialiseerde hulp te laten afnemen en meer preventief te werk te gaan (De Nederlandse Jeugdwet, 2015). Eén van de risicogroepen is kinderen die opgroeien in een gezin met een kwetsbaarheid. Deze jeugdigen lopen een groter risico om zelf later psychische problemen te ontwikkelen, bijvoorbeeld ten gevolge van (veel) stress in hun jeugd. Het gaat hier onder andere over kinderen van ouders met psychische en/of verslavingsproblemen (KOPP/KOV) en/of kinderen van ouders met een verstandelijke beperking (KOVB). De stress binnen het gezin kan veel gevolgen hebben voor het kind¹.

Het Buitenshuisproject is een voorbeeld van een preventieve aanpak om de stress binnen het gezin te verminderen en kinderen een kans te geven om gezond en veilig op te groeien. Het Buitenshuisproject past goed binnen de kerntaken van de gemeente om zich vanuit de Jeugdwet meer in te zetten op preventie. Bij deze aanpak staat het kind centraal. Eén van de doelen van het Buitenshuisproject is dat KOPP/KOV/KOVB op latere leeftijd minder risico hebben om zelf (psychische) problemen te ontwikkelen. Het heeft ook effect op ouders: ze voelen zich (tijdelijk) ontzorgd wanneer de kinderen naar de opvang gaan en dat geeft hen de mogelijkheid om aan zich zelf te gaan werken.

Voor u ligt de handreiking voor het implementeren en uitvoeren van het Buitenshuisproject. In de handreiking beschrijven we hoe het Buitenshuisproject ingericht kan worden in de gemeente.

Dit alles is gebaseerd op de ervaringen die het Trimbos-instituut heeft opgedaan in de periode 2018 – 2021 samen met de verschillende pilotgemeenten². Voor de inrichting van het Buitenshuisproject moeten vele keuzes gemaakt worden die samenhangen met de inrichting van het sociale domein op lokaal niveau en de samenwerkingsverbanden die er al dan niet beschikbaar zijn. Deze handreiking maakt inzichtelijk voor welke keuzes een gemeente staat bij het implementeren van het Buitenshuisproject.

Het belang van het Buitenshuisproject bleek toen in 2020, gedurende de eerste lockdown van de coronapandemie, noodopvang opgezet moest worden voor kinderen met een kwetsbare thuissituaties. De professionals die betrokken waren bij het Buitenshuisproject hadden gelijk deze doelgroep in het vizier en zorgden er voor dat deze groep naar de opvang kon blijven gaan.

De handreiking is bedoeld voor gemeenteambtenaren die mentale gezondheid jeugd en de preventie van mentale problemen in hun portefeuille hebben. Ook professionals die werkzaam zijn in het sociale domein of de meer specialistische zorg als de geestelijke gezondheidszorg (GGZ) of de verstandelijk gehandicapten zorg (VGZ) kunnen het initiatief nemen om het Buitenshuisproject in de gemeente of regio te implementeren.

In deze handreiking beschrijven we de implementatie van het Buitenshuisproject in drie fases: De verkennende fase, de voorbereidende fase en de uitvoerende fase. Per fase lichten we een aantal belangrijke elementen toe om tot een succesvolle implementatie te komen.

1 Meer informatie over de doelgroep, een uitgebreide beschrijving over het Buitenshuisproject en hulpmiddelen voor de verschillende fasen van het project vindt u in het [achtergronddocument](#).

2 De resultaten van deze pilot zijn terug te vinden in de [eindrapportage](#).

Visuele weergave implementatie Buitenshuisproject

Raak bekend met het Buitenshuisproject

In de verkennde fase is het van belang dat de betrokkenen goed weten wat de principes van het Buitenshuisproject zijn. Het is handig als met name de trekker (de coördinator of projectleider) van het project deze informatie goed kent. Dat helpt met het helder krijgen van de mogelijke aanpak in uw regio en bepaalt dus wat u in de voorbereidende fase kunt gaan doen³.

Beschikbaar aanbod voor doelgroep

Waarschijnlijk is er in uw gemeente al enig ondersteuningsaanbod beschikbaar voor kinderen die opgroeien in een gezin met een kwetsbaarheid. Het is belangrijk om te verkennen; hoe het Buitenshuisproject kan aansluiten bij het beschikbare ondersteuningsaanbod, waarin het verschilt van interventies of methodieken die in uw regio al worden ingezet en hoe het bestaande aanbod gefinancierd wordt. Hiervoor is het handig om de meerwaarde van het Buitenshuisproject ten opzichte van al bestaande aanpakken helder te hebben. Het is daarom belangrijk om de volgende punten te benoemen:

- Het Buitenshuisproject duurt tenminste twee jaar. Dat is een langere looptijd dan een reguliere Sociale Medische Indicatie (SMI) regeling, waarbij kinderen meestal zes maanden opvang krijgen. Er is daardoor tijd om aan de gezinssituatie te werken.

Het uitgangspunt is: Maak de opvang twee jaar lang mogelijk, zodat er een stabiele basis is voor het gezin is gelegd. Daarbij komt dat fluctuaties in het gezinsfunctioneren gedurende langere tijd opgevangen kunnen worden.

- De linking pins en opvangmedewerkers worden bij het Buitenshuisproject getraind in traumasensitief werken. Het gaat er om dat de kinderen in een 'normale' omgeving zijn waar de opvangmedewerkers zich bewust zijn van hun noden. Als dat in uw gemeente kan worden opgevangen door een (getrainde) gastouder, kan dat ook.
- Tijdens de Buitenshuis-activiteit wordt ook gewerkt aan een langdurige verbetering in de thuissituatie, door met de ouder(s) te kijken naar bijvoorbeeld behandeling, uitbreiden en versterken van het netwerk, het maken van een noodplan of een opvoed- of ouderschapscursus.

Benoem een projectleider of coördinator

Het is belangrijk dat de gemeente een centraal contactpersoon aanwijst voor het Buitenshuisproject. Dit hoeft niet perse iemand van de gemeente te zijn. Maar het is van belang dat deze persoon bevlogen is en volledig achter deze aanpak staat. Deze persoon is contactpersoon voor de verschillende samenwerkingspartners en helpt om de aanpak te implementeren in de gemeente.

Uit de pilot is gebleken dat het belangrijk is dat er één iemand is die zorgt dat er energie in het project blijft en hier zich veel voor in wil zetten.

³ U kunt extra informatie tot zich nemen via het eindrapport van de pilot en de beschikbare achtergronddocument op www.trimbos.nl/webwinkel.

Betrek vanaf de start alle relevante partijen

Voordat u begint met de voorbereidende fase is het belangrijk dat u er over nadenkt met welke partijen u in ieder geval gaat optrekken om het Buitenshuisproject uit te voeren. Het project is gebaat bij een goede samenwerking waarbij alle deelnemers invloed hebben op het proces en het resultaat van dit proces. Dit is van belang voor een duurzame implementatie.

Regel de randvoorwaarden

Schrijf een projectplan

Het is aan te raden dat u de beslissingen die u neemt omtrent het Buitenshuisproject documenteert en een handzaam toegankelijk document maakt met de beschrijving van de werkwijze in uw gemeente.

Politiek en bestuurlijk draagvlak

Eén van de belangrijkste randvoorwaarden voor het goed organiseren van het Buitenshuisproject is dat de neuzen van de betrokkenen dezelfde kant op moeten staan, zowel op politiek als bestuurlijk niveau. Het management van de uitvoerende partijen moeten akkoord zijn dat hun medewerkers zich in gaan zetten voor deze aanpak. Daarnaast is draagvlak bij de gemeenteraad belangrijk.

Voorkom éénpitters

Voor zowel de projectleiders als contactpersonen bij samenwerkingspartners als linking pins, is het prettig om binnen hun eigen organisatie een sparringpartner te hebben. Het Buitenshuisproject is er bij gebaat dat de aanpak niet te veel op één persoon leunt.

Indien u vragen heeft over het Buitenshuisproject, dan kunt u contact opnemen met het Trimbos-instituut via buitenshuisproject@trimbos.nl

Binnen de voorbereidende fase zijn er een aantal beslismomenten en regeltaken. Betrek in deze fase de samenwerkingspartners, zodat er draagvlak is voor de aanpak en zodat het aansluit bij de situatie in de regio.

Definieer de doelgroep

Binnen uw regio kunt u zelf bepalen voor welke gezinnen u het Buitenshuisproject wilt inzetten. Gezien de kosten van het project en de verkennende kosten-batenanalyse die gedaan is door het Trimbos-instituut⁴, adviseren we om het Buitenshuisproject voor relatief 'zware' gezinnen in te zetten. Denk hierbij aan kwetsbare gezinnen met complexe problematiek, bij wie weinig of geen andere hulpbronnen voor handen zijn. Het gaat bijvoorbeeld om gezinnen die:

- gebruik gaan maken van de Sociaal Medische Indicatie (SMI) regeling, en bij wie op korte termijn geen verbetering is te verwachten in de gezinssituatie vanwege de problematiek van de ouder(s).
- via de GGZ-hulpverlener of VGZ-hulpverlener van de ouder gemeld worden bij Veilig Thuis, en bij wie zowel de GGZ als Veilig Thuis concluderen dat een vrijwillig kader geen optie is, maar het Buitenshuisproject een gedwongen kader zou kunnen voorkomen.
- al onder toezicht van een voogd staan, en bij wie de voogd inschat dat de kinderen gebaat kunnen zijn bij het Buitenshuisproject.

- aangemeld zijn bij de Jeugdbeschermingstafel, bij wie deelname aan het Buitenshuisproject een optie is alvorens een overdracht naar de Raad voor de Kinderbescherming.
- via een wijkteam in beeld komen, bij wie het Buitenshuisproject als zeer gewenst wordt beschouwd voor de kinderen gezien de ouderlijke problematiek.

Van de pilot gemeenten die verder gaan met het Buitenshuisproject, kiest de helft om de groep te verbreden naar 'kwetsbare gezinnen', de andere helft houdt vast aan de KOPP/KOV/KOVB-groep.

Naast het bepalen van de doelgroep, is het ook van belang om te weten voor hoeveel gezinnen u deze aanpak kunt inzetten. Dit is essentieel voor het financiële overzicht. Sommige pilot gemeenten kozen voor een vast bedrag dat zij reserveerden en afhankelijk van de buitenshuis-activiteit die kinderen deden, werd het aantal kinderen bepaald dat mee kon doen aan het Buitenshuisproject. Andere gemeenten hadden vooraf al bepaald hoeveel gezinnen mochten instromen in het Buitenshuisproject.

4 Strategische verkenning Buitenshuisproject - Trimbos-instituut.

Specificeer hoe gezinnen in uw regio aangemeld worden

Ontwikkel een aanmeldroute ofwel indicatiestellingsprocedure. Hierbij zijn er verschillende mogelijkheden en laat het vooral aansluiten bij de werkwijze die in uw gemeente gebruikelijk is. Er zijn drie besluiten die genomen moeten worden: 1) wie mag er aanmelden, 2) hoe kan aangemeld worden, en 3) wie moet/kan de uiteindelijke beslissing nemen?

1 Wie mag er aanmelden? Er zijn verschillende mogelijkheden waarop gezinnen worden geselecteerd en aangemeld voor dit project. Het kan zijn dat: - een GGZ- of een VGZ-hulpverlener een geschikt gezin in het oog krijgt via de Kindcheck, - een gezin via een wijkteam binnenkomt, - een leraar een kind signaleert of - een huisarts een gezin geschikt acht voor het Buitenshuisproject. Daarnaast is het ook voor de hand liggend dat een linking pin vanuit het eigen dagelijks werk geschikte gezinnen tegen komt. Wat van belang is, is dat het gezin via welke route dan ook terecht komt bij de linking pin. De linking pin zal verder het proces begeleiden en de aanmeldprocedure volgen, volgens de stappen die zijn beschreven in de extra informatie in het achtergronddocument over de Rol van de linking pin.

2 Hoe moet er aangemeld worden? U zult een route moeten ontwikkelen om te zorgen dat gezinnen die gaan deelnemen aan het Buitenshuisproject, bekend worden bij de gemeente. De gemeente betaalt immers de buitenshuis-activiteit. In de pilot gebeurde het meestal dat de linking pin een beschikking aanvraag bij de gemeente onder de noemer 'Buitenshuisproject', en dat op die wijze de beleidsmedewerker van de gemeente geïnformeerd was. Daarnaast is ook gebleken dat het niet handig is als de beleidsmedewerker akkoord moet geven op elk gezin dat wordt aangemeld, voordat alles in gang gezet kan worden.

Dit kan soms te lang duren voor een gezin waardoor ze óf niet meer mee willen doen, óf de situatie thuis al geëscaleerd is. Maak hier dus duidelijke afspraken over met elkaar. Het is hierbij ook helpend om voorafgaand aan het project inzichtelijk te hebben wat de inclusiecriteria zijn voor een gezin om deel te nemen.

3 Wie moet of kan de uiteindelijke beslissing nemen? In de pilot was veelal de beleidsmedewerker degene die officieel de uiteindelijke beslissing nam of de gezinnen deel mochten nemen aan het Buitenshuisproject of niet. Echter in de praktijk, hadden ze het vaak uitbesteed aan de linking pin, omdat die de kennis heeft van de gezinnen en ziet of ze baat kunnen hebben bij het project. Wel moet er dan overeenstemming zijn over hoeveel gezinnen aangemeld kunnen worden, zodat de linking pin daar rekening mee kan houden.

Communiceer dit alles actief zodat alle betrokken partijen weten op welke manier gezinnen aangemeld mogen worden. Ook van belang is om te zorgen dat deze aanpak bij verschillende professionals en partijen onder de aandacht blijft.

Maak samenwerkingsafspraken met betrokken partijen

Nu u op de hoogte bent van de opzet van het Buitenshuisproject en de Verkennende fase voorbij is, is het tijd dat u in kaart brengt met welke partijen u wilt samenwerken om het project op te zetten. Denk hierbij aan de verschillende rollen van partijen zoals uitvoering, verwijzer, omgeving, of zorg.

Partijen, organisaties en/of 'afgevaardigden van' die tijdens de pilot belangrijk bleken te zijn:

- Gemeente (verschillende domeinen)
- GGZ-organisatie, (FACT- of preventieteam)
- GGD (Centrum Jeugd en Gezin)
- Wijkteams
- MEE
- Buiten Schoolse Opvang
- Sportclubs
- Jongerenwerk
- VG-organisaties
- Verslavingszorg-instellingen
- Veilig Thuis
- Jeugdbeschermingstafel
- Politie
- Vluchtelingenwerk
- Scholen

Zorg voor betrokkenheid bij de partijen

Uit de ervaringen van de pilot is gebleken dat een aantal stappen goed werkt om de samenwerking passend te laten verlopen en de start soepel te laten gaan. Allereerst, is het belangrijk om een startbijeenkomst te houden, wat de officiële aftrap van de start van werken met het Buitenshuisproject is. Ten tweede, is het aan te raden om bij deze startbijeenkomst alle partijen een, al dan niet symbolische, intentieverklaring voor deelname van het project te laten tekenen. Een dergelijke intentieverklaring stuurt aan op een gezamenlijke inspanning en een gemeenschappelijk doel. Het zorgt voor meer betrokkenheid van de partijen, omdat ze zich echt aan het project hebben verbonden.

De aanwezigen van de startbijeenkomst moeten immers 'toestemming hebben' van hun management om dit te tekenen.

Ten derde is het belangrijk om de samenwerking tussen de verschillende partijen te onderhouden. Dit kan door bijvoorbeeld een periodieke bijeenkomsten te organiseren voor de verschillende partijen. Deze bijeenkomst kan op management niveau, maar kan ook bijvoorbeeld tussen de linking pins, het aanspreekpunt van de opvang en de gemeente zijn. Daarnaast kan het ook op een breder niveau, zodat ook de organisaties die gezinnen aanmelden betrokken zijn bij de bijeenkomsten. Voor professionals onderling (linking pins en opvangmedewerkers) is het prettig om hun ervaringen uit te kunnen wisselen en op de hoogte te zijn van ontwikkelingen rondom het project. Zorg dus voor een infrastructuur en/of communicatiekanaal om iedereen op de hoogte te houden.

Reserveer middelen

De kosten van het Buitenshuisproject zijn terug te brengen naar drie grote posten. De kosten van de Buitenshuis-activiteit, de uren van de linking pin en de kosten van de training *Traumasensitief werken*. U kunt per gezin met twee kinderen ongeveer uitgaan van €34.000,- tot €45.000,- per twee jaar, afhankelijk van de buitenshuis-activiteit en de mate van gebruik van deze activiteit. Veel van de kosten van het Buitenshuisproject zullen bij de gemeente liggen. Vanuit de pilot zijn verschillende mogelijkheden om het Buitenshuisproject te bekostigen naar voren gekomen.

U kunt er voor kiezen om het Buitenshuisproject als pilot in te voeren. Onze ervaring is dat een pilotperiode met een uitvoeringsfase van minstens twee jaar wenselijk is, gezien de buitenshuis-activiteit voor tenminste twee jaar wordt aangeboden aan het gezin. In onze ervaring duurt de voorbereidende fase (incl. training linking pins) maximaal een half jaar.

Het Buitenshuisproject is een vrij kostbare aanpak, maar uit de verkennende kosten-batenanalyse blijkt dat de kosten van het project de baten waard zijn⁵. Dit rapport kan u helpen om bijvoorbeeld de gemeenteraad te overtuigen om te investeren in deze aanpak.

Koop opvangplekken in

Iedere gemeente koopt opvangplekken in bij bijvoorbeeld kinderopvang, BSO's, sportverenigingen en huiswerkbegeleidingsinstituten. Uit ervaring is gebleken dat het wenselijk is om een overeenkomst aan te gaan met de opvanglocaties waardoor de financiën gemakkelijker geregeld kunnen worden voor de opvang. Bijvoorbeeld door een jaarlijkse declaratie mogelijk te maken in plaats van maandelijks. Als trekkende organisatie in uw regio kunt u zelf bepalen of u de ouder(s) om een (kleine) ouderbijdrage vraagt of niet. Uit de pilot bleek dat de ene gemeente heeft ervaren dat de eigen bijdrage zorgde voor meer betrokkenheid van de ouder(s), de andere gemeente gaf aan dat de eigen bijdrage voor een drempel zorgde en dat ouder(s) daardoor minder makkelijk wilden deelnemen aan het project.

Let op: Een opvanglocatie moet in de buurt van gezinnen zijn zodat kinderen niet een te lange reisafstand hebben.

Denk na over duurzame implementatie

Doordat het Buitenshuisproject een veel langere interventie is dan de gebruikelijke acht tot twaalf weken KOPP/KOV-groepsinterventies (zoals Piep zei de muis), was de verwachting dat na twee jaar hulp, een gezin al in veel beter vaarwater zou verkeren. Dit was voor sommige gezinnen zo, maar niet voor allemaal. Het bleek dat de linking pins soms pas na een half jaar of langer het vertrouwen van de gezinnen voldoende hadden gewonnen om structureel aan de slag te gaan met ze.

Het betreft bijvoorbeeld multiprobleemgezinnen die al veelvuldig met hulpverlening in aanraking zijn geweest en weinig vertrouwen hebben. Of het gaat om gezinnen die wantrouwend zijn naar de hulpverlening omdat ze bang zijn dat de kinderen 'afgepakt' gaan worden. In de pilot bleek dat voor sommige gezinnen twee jaar een veilige plek bieden aan de kinderen niet voldoende was. Volgens linking pins zou het gezin weer terug bij af zijn zodra de buitenshuis-activiteit zou stoppen. Het is dus belangrijk om al tijdens deze twee jaar na te denken wat gedaan kan worden binnen deze gezinnen om structureel een verbetering in de gezinssituatie te bewerkstelligen. Ook kan gewerkt worden met doelstellingen binnen die twee jaar en bepaalde evaluatiemomenten waarna je aan de hand van bepaalde criteria besluit te stoppen of door te gaan.

Ouder(s) kunnen ondersteuning krijgen door bijvoorbeeld, in behandeling gaan, opvoedingsondersteuning krijgen, ondersteuning bij financiële problemen krijgen, om werk te krijgen, of om hun netwerk uit te breiden⁶. Dit is geheel afhankelijk van welke problematiek er speelt in het gezin. Er kan ook met de TOP-3 methodiek⁷ gewerkt worden om structurele veiligheid in huis te creëren.

⁵ [Strategische verkenning Buitenshuisproject - Trimbos-instituut.](#)

⁶ [Kijk voor extra ideeën op KOPP/KOV toolbox - Trimbos-instituut.](#)

⁷ www.civilcare.org.

Deze strategieën zijn goed om toe te passen gedurende de twee jaar dat het gezin begeleid wordt. Na de twee jaar waarin de gemeente de buitenshuis-activiteit betaalt, zijn er meerdere vervolgstappen mogelijk voor gezinnen die niet voldoende hebben gehad aan de twee jaar:

- 1 De begeleiding en buitenshuis-activiteit gaan door zoals de afgelopen twee jaar. Voor het gezin verandert er niks.
- 2 De begeleiding en buitenshuis-activiteit gaan door, maar de ouder(s) wordt nu een bijdrage gevraagd. Deze bijdrage kan indien gewenst langzaam worden opgebouwd.
- 3 De begeleiding en buitenshuis-activiteit gaan door, maar minder intensief, of meer op initiatief van de ouder(s).
- 4 Het gezin wordt doorverwezen naar ander beschikbaar aanbod binnen de gemeente.

Stap 1 Training Traumasensitief werken

De linking pins en de opvangmedewerkers volgen een training *Traumasensitief werken* **voordat** ze de gezinnen voor het Buitenshuisproject gaan begeleiden. De trainingen kunnen georganiseerd worden door het Trimbos-instituut⁸. De training is een essentieel en 'verplicht' onderdeel van het Buitenshuisproject.

Train de linking pins

Alle linking pins volgen een training die bestaat uit de volgende onderdelen:

- 1) Een e-learning over traumasensitief werken.
- 2) Een face-to-face training die bestaat uit de volgende onderdelen:
 - Informatie over het Buitenshuisproject door het Trimbos-instituut.
 - Traumasensitief werken: een praktisch en interactief onderdeel, gericht op het inzicht geven in gevolgen van trauma voor kinderen, het creëren van veiligheid bij het kind en een passende omgang met de ouder(s). Dit deel wordt verzorgd door de Trauma-Company.
 - Effectief communiceren met ouders: praktisch en interactief oefenen in het positioneren als linking pin naar de ouders en het kind, aan de hand van de IK-JIJ-WIJ methodiek. Dit deel wordt verzorgd door training- en opleidingscentrum de Wilde Kastanje.

Het gaat om één trainingsdag (acht uur) en een terugkom-dagdeel (vier uur) na een periode van enkele maanden.

Voor de linking pins is ook een folder beschikbaar met beknopte informatie over de KOPP/KOV/KOVB-doelgroep (wat zij thuis kunnen meemaken, welke gevolgen dit kan hebben en de do's en don'ts in de omgang met de kinderen). Deze krijgen ze bij de training.

Train de opvangmedewerkers (inclusief BSO-medewerkers)

Per opvanglocatie wordt er minstens één opvangmedewerker getraind. Deze medewerker draagt daarna de basis over aan de andere opvangmedewerkers op de locatie die ook contact hebben met het geplaatste kind. Het is ook mogelijk dat er begeleiders van andere buitenschoolse activiteiten aansluiten, zoals een trainer van een sportclub.

De training bestaat uit 2 delen:

- 1) Een e-learning over traumasensitief werken.
- 2) Een face-to-face training die bestaat uit de volgende onderdelen:
 - Informatie over het Buitenshuisproject door het Trimbos-instituut.
 - Traumasensitief werken: praktisch en interactief, gericht op het inzicht geven in gevolgen van trauma voor kinderen, het creëren van veiligheid bij het kind en een passende omgang met ouders. Dit deel wordt verzorgd door de Trauma-company.

⁸ U kunt het Trimbos-instituut bereiken via buitenshuisproject@trimbos.nl.

Stap ② Opstarten

Het opstarten van het Buitenshuisproject is een belangrijke stap waarin vooral wordt gewerkt aan de bekendheid van het project in de regio.

Organiseer een startbijeenkomst

Een startbijeenkomst kan een officiële aftrap zijn van de start van het Buitenshuisproject. Het doel van deze bijeenkomst is om de betrokken partijen informatie te geven over de aanleiding van het project, het project zelf en om elkaar te leren kennen. Genodigden voor deze bijeenkomst zijn wederom de uitvoerende partijen als opvangorganisaties en linking pins, de verwijzers en andere samenwerkingspartners.

Maak het project bekend bij regiopartners

Na de startbijeenkomst moeten de aanmeldingen op gang komen. Het is belangrijk dat het Buitenshuisproject bekend is bij de partijen waarvan u verwacht dat ze bekend zijn met gezinnen waarvoor het Buitenshuisproject geschikt is. Om dit te regelen, is de startbijeenkomst een goed begin geweest. Cruciaal is dat zowel het management van een organisatie als de professionals in het primaire proces op de hoogte zijn van het Buitenshuisproject. Het management dient de professionals te faciliteren en stimuleren om bijvoorbeeld contact op te nemen met de linking pin. Het is handig om de linking pins presentaties te laten geven bij de beoogde partijen.

Let op: De beginfase van het project kost veel tijd. U moet het project onder de aandacht brengen bij verschillende partijen én de medewerkers die er mee aan de slag gaan moeten er ook van op de hoogte zijn. Een duidelijke rolverdeling tussen partijen en promotie van het project zijn essentieel en moet niet worden onderschat.

"We zijn eigenlijk langs, volgens mij wel, elk GGZ-team geweest dat we konden vinden binnen de gemeente. Daar zijn wij een presentatie of een pitch gaan geven."

Beleidsmedewerker gemeente

Stap ③ Gezinnen ondersteunen - voorbeelden

Gezin wordt bekend bij de linking pin

Zoals beschreven in 'Specificeer hoe gezinnen in uw regio aangemeld worden', kunnen gezinnen via verschillende routes bekend worden bij de linking pin. Dit kan bijvoorbeeld via de volwassen GGZ, scholen, wijkteams of uit de portefeuille van de linking pin zelf.

Voorbeeld 1:

In één pilotgemeente is er voor gekozen om aanmeldingen alleen via de volwassen GGZ te laten verlopen. Dit betekende dat de wijkteams en de GGZ in moesten zetten op een nauwe samenwerking waarin de GGZ-professional alert moest zijn op volwassenen met kinderen (Kindcheck), en de wijkteams vinger aan de pols moesten houden bij de GGZ. In deze gemeente heeft deze manier van werken, geresulteerd in een structureel verbeterde samenwerking tussen de GGZ en het wijkteam.

Voorbeeld 2:

Bij een andere pilotgemeente is een casuïstiek bespreking waar elk gezin met een kwetsbaarheid in het team van wijkcoaches wordt besproken en de beste aanpak voor het gezin wordt gekozen. Het Buitenshuisproject is één van de interventies is die ingezet kan worden.

Linking pin regelt de buitenshuis-activiteit

Zodra het gezin bekend is bij de linking pin, kan de linking pin aan de slag om de buitenshuis-activiteit op te zetten.

Voorbeeld 3:

Bij de linking pin wordt een gezin aangemeld dat geschikt lijkt voor het Buitenshuisproject. Zij gaat in gesprek met het gezin, en het blijkt inderdaad te passen. De linking pin vult een beschikkingsformulier in bij de gemeente waarbij wordt vermeld dat het om een Buitenshuisproject gezin gaat. Ondertussen wordt de beleidsmedewerker op de hoogte gesteld van de nieuwe aanmelding en gaat de linking pin aan de slag om het Buitenshuisproject in gang te zetten voor dit gezin.

Voorbeeld 4:

De linking pin zet gelijk in op het creëren van rust in het gezin door binnen 24 tot 48 uur de opvang/BSO te regelen. Vervolgens zorgt de linking pin ervoor dat de netwerkpartners met elkaar om de tafel gaan om af te stemmen wie wat doet en welke doelen er gesteld kunnen worden rondom het gezin.

Linking pin houdt contact met het gezin

Naast het organiseren van de buitenshuis-activiteit houdt de linking pin gedurende twee jaar contact met het gezin. Deze linking pin legt de verbindingen tussen de verschillende partijen rond het gezin en kijkt wat er nog meer nodig is om meer rust in het gezin te bieden. Het is van belang dat de linking pin het contact met de opvangplekken goed houdt omdat zij veel zien en meemaken van het kind en het gezin. Deze informatie kan de linking pin weer verder helpen in de ondersteuning van het gezin.

“De linking pin, die heeft naar mijn mening echt de rol van spin in het web, hij of zij staat naast ouders en kijkt mee hoe al die verschillende partijen rondom zo'n gezin met elkaar te verbinden zijn.”

Beleidsmedewerker gemeente

Er wordt toegewerkt naar een stabielere en veiligere thuisomgeving

Het Buitenshuisproject duurt twee jaar, maar voor sommige gezinnen is het niet voldoende als er alleen een buitenshuis-activiteit is en deze opvang na twee jaar weer zou stoppen. Daarom is het belangrijk om aan een blijvend veiligere omgeving te werken in het gezin ⁹.

“Ouders kunnen hun eigen gang gaan, dat merk ik zeker bij het jongetje van het kinderdagverblijf. Dat geeft de moeder zelf ook aan tijdens gesprekken: ze kan ook weer aan zichzelf gaan werken. Ze kan dingen gaan ontdekken, ze heeft rust, en doordat zij rust heeft, creëert ze ook weer stukje stabielere thuissituatie.”

Opvangmedewerker

⁹ In het [achtergronddocument](#) zijn een aantal interventies opgenomen om linking pins inspiratie te geven in wat ze zouden kunnen inzetten, of gezinnen naar kunnen doorverwijzen.

Stap 4 Monitoring en evaluatie

Wanneer in uw gemeente besloten is om deze aanpak in te zetten, is het vanaf de start belangrijk om te monitoren wat er in het kader van het Buitenshuisproject gebeurt. De gemeenteraad verlangt waarschijnlijk een evaluatie: Hoe succesvol is het Buitenshuisproject? Hoeveel kinderen gaan naar de opvang? Wie doet de verwijzingen? Welke stappen worden binnen de gezinnen gezet? Wat voor impact het heeft Buitenshuisproject?

Stel samen met de gemeente en betrokken partijen een aantal indicatoren op waarop u wil monitoren en evalueren. Het is belangrijk dat u dit ook doet vanuit het oogpunt van de doelgroep, de professionals maar ook van de gemeenteraad. De gemeente wil immers op termijn weten of continueren van het Buitenshuisproject zinvol is. De gemeente is zelf verantwoordelijk voor het monitoren van het project.

Het is overigens niet eenvoudig om een effect van het Buitenshuisproject te meten: het is een preventieve interventie. De interventie beoogt het welbevinden van KOPP/KOV/KOVB te vergroten en op termijn het risico op het ontstaan van psychische problemen te verkleinen. Een dergelijk lange termijn effect is nu niet te meten.

Een aantal voorbeelden waarop u kunt monitoren:

- Hoeveel kinderen starten met het Buitenshuisproject?
- Zijn er (mogelijke) uithuisplaatsingen voorkomen¹⁰? (subjectief oordeel van de betrokkenen)
- Hoeveel tijd besteedt de linking pin gemiddeld aan een gezin?
- Versterkt de samenwerking tussen verschillende partijen?
- Wat is de ervaring van de kinderen en ouders?
- Wat is de ervaring van de professionals zoals de opvang medewerkers?
- Worden de betrokkenen gevoeliger voor de behoeften van KOPP/KOV/KOVB?

10 Exacte cijfers zijn moeilijk te achterhalen en vergen een langdurig meerjarige vergelijking.

Colofon

Opdrachtgever

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Auteurs

Tessa van Doesum, Vera Ramaker, Jeannet Kramer, Daniëlle Meije

Projectleiding

Daniëlle Meije, Hester Diderich (mede-projectleider implementatie)

Vormgeving

Canon Nederland N.V.

Beeld

Gettyimages.nl

Bestelinformatie

Dit rapport is gratis te downloaden via www.trimbos.nl

Artikelnummer: AF1961

Trimbos-instituut

Da Costakade 45

Postbus 725

3500 AS Utrecht

T: 030-2971100

© 2023, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten voorbehouden. Buiten het kader van het Buitenshuisproject en haar participanten, mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande toestemming van het Trimbos-instituut.